Cana asobnaha numaru 20 hr. Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 28. Wilnia, Piatnica 27 Wieraśnia 1929 h. Hod V (XIII).

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA I LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi: WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno. Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčyniena ad 9 hadz. ran. da 4 hadz. wieč.

„Biel. KRYNICA" kaštuje na hod—10 zał., na paŭhoda—5 zał., na 3 miesiacy — 3 zał., na 1 miesiac — 1 zał. HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Cana abwiestak: na 1-šaj staroncy 60 hr., 2 i 3 — 50 hr., na 4-aj — 40 hroš. — za radok drobnaha druku ŭ adnej špalcie

ADOZWA BIEŁARUSKAHA INSTYTUTU HASPADARKI i KULTURY ŭ WILNI.

Hramadzianie Biełarusy!

Ćwiorda j nastojliwa jdzie Biełaruski narod da lepšaje doli. Nia hledziačy na wialikija pieraškody, jakija lahli Jamu na darozie, Jon pačaŭ budawać nowaje žyćcio. Dumka adradžeńnia, dumka žyć tak, jak i ŭsie narody žywuć, hłyboka zakaraniłasia ŭ narodnyja masy. Horad i wioska, sialanie j rabotniki, wučonyja j niawučonyja — ŭsie świedamyja Biełarusy strapianulisia i ŭzialisia da pracy na rodnaj niwie. Biełaruski narod paznaŭ samoha siabie j pačaŭ budawać dla siabie lepšuju budučyniu.

Ale nia tolki Biełaruski narod pryšoŭ da ŭświedamleńnia, da paznańnia samoha siabie. U apošnija hady ŭźniaŭsia ŭ našym narodzie wialiki kulturna-aświetny ruch. Biełaruski narod pierachodzie ŭžo ad uświedamlańnia da budawańnia swaje rodnaje kultury: Jon pačynaje budawać u pieršuju čarhu swaju **rodnuju školu**.

Hramadzianie Biełarusy!

Nadyšoŭ čas pasyłańnia dziaciej u škoły. Wypraŭlać dziaciej u školu prychodzicca nia tolki dziela školnaha prymusu, ale j dziela taho, kab dzieci nawučylisia čytać i pisać i kab zdabyli patrebnuju aświetu, bo ciažka ciapier žyć čaławieku biez aświety. Škoła ŭ našyja časy jość nieabchodnaja, jak dziela duchoŭnych patreb čaławieka, tak, dziela ciažkaha štodziennaha zmahańnia za kawałak čornaha chleba. Čaławiek biez aświety ŭ našy časy moža być tolki słuhoj — niawolnikam, jakoha słabaść kožny wykarystoŭwaje. U žyćci-ž hramadzkim biaz dobraj školy nia moža być poŭnaha nacyjanalnaha j kulturnaha adradžeńnia, nia moža być i materjalnaha dabrabytu.

Siahońnia ziemli biełaruskija pakryty hustoj sietkaj polskich školaŭ. Škoły hetyja dla nas čužyja. Jany dajuć našamu narodu mała karyści, bo nawučajučy ŭ čužoj mała zrazumiełaj mowie, zatrymliwajuć na niekalki hadoŭ normalnaje raźwićcio dziciaci i prywučajuć lubić čužoje, a čuracca swajho. Praktyka pakazała, što syn biełaruskaha sielanina, končyŭšy čužuju školu, wychodzie wielmi časta ŭ „pany" h. zn. čurajecca swajho baćki, swajej biełaruskaj mowy i zwyčajaŭ. Znaje taki „panič" čužoje i lubić jaho, zatoje da swajho rodnaha, da mazolnaj ruki maje tolki pahardu i stanowicca zdradnikam swajho narodu.

Hramadzianie! Pryšla para zrazumieć, što tymčasam naš ratunak — heta naša rodnaja biełaruskaja škoła. Heta naš fundament, na jakim my pawinny budawać naša nowaje lepšaje žyćcio! Ciažka nam swajej školy dabiwacca, bo žywiom u časach, kali zakony tolki žywuć na papiery, ale ŭsio-ž taki my majem światy abawiazak usimi siłami damahacca, kab zakon byŭ prawiedzieny ŭ žyćcio—bo jon pryznaje biełaruskuju školu. Na padstawie školnaj ustawy z dn. 31.VII.1924 h. usie Biełarusy ŭ Wilenskim, Nawahradzkim, Paleskim i čaści Biełastockaha wajawodztwaŭ majuć prawa zakładać školy biełaruskija na košt kazny. Patrebny tolki podpisy baćkoŭ na adumysłowych deklaracyjach školnaha Inspektara.

Praŭda, dahetul škoł nam na padstawie henych deklaracyjaŭ nie dawali i nie dawali biaspraŭna. Ale ci heta značа, što my majem maŭčać? Nie! Jašče z bolšym naciskam my pawinny paŭtaryć našy damahańni, choć-by jany i na hety raz akazalisia biaz skutku. Niachaj uwieś świet bačyć, što biełaruski narod świedamy, što jon znaje swaje patreby i damahajecca swaich prawoŭ. Niachaj pakaleńni, što pryduć pašla nas, z hordaściaj uspomniać, jak ich prodki stojka zmahalisia za swajo światoje prawa — prawa na rodnuju školu!

Baćki Białarusy! Kali wy chočacie, kab dzieci wašy ŭzhadowywalisia nia ŭ čužym panskim duchu, kali chočacie, kab dzieci wašy nie wyrakalisia swaich siarmiažnych baćkoŭ, lubili mazolnuju pracu, swaju mowu, Baćkaŭščynu i jej słužyli, kali chočacie wyzwaleńnia našaha narodu z putaŭ ciemry i niadoli — dyk **nieadkładna damahajciesia swajej rodnaj biełaruskaj školy.**

Biełaruskaja škoła jość milejšaja i bližejšaja da dušy našych dzietak.

Nawuka ŭ rodnaj biełaruskaj mowie bolš zrazumiełaja dla našych dzietak, jak u čužoj mowie.

Biełaruskaja škoła daje lepšuju padhatoŭku da žyćcia: jana nia łomić dušy dziciaci praz nakidywańnie jej ad malenstwa čužoj i niezrazumiełaj mowy, jana adrazu abahačaje dušu dziciaci nowymi paniaćciami i hetym pamahaje jaho raźwićciu. Biełaruskaja škoła nia tolki wučyć u rodnaj mowie, ale nawučaje i inšych mowaŭ, jakija patrebny ŭ žyćci, jak mowy polskaj abo mowy zahraničnaj — słowam biełaruskaja škoła daje dziciaci ŭsio, što budzie jamu patrebnym u dalejšym žyćci.

Zatym i lubiać biełaruskija dzietki swaju rodnuju školu, achwotna chodziać da jaje j skora nawučajucca hramaty i patrebnaj nawuki.

Dyk dla dabra dzietak našych, dla dabra ŭsiaho našaha narodu, kožny Biełarus, baćka ci apiakun dziaciej, pawinien wypaŭnić swoj abawiazak i jašče hetaj wosieni, da 31 śniežnia, padpisać i złažyć u školnaha inspektara deklaracyju na swaju rodnuju biełaruskuju školu!*)

Centralny Ŭrad Biełaruskaha Instytutu
Haspadarki j Kultury
u Wilni.

*)Deklaracyi, śpisy, instrukcyi, wypiswajcie z Biel. Instytutu Hasp. i Kultury, Wilnia, Ludwisarskaja 1—19.

Światy Wacłaŭ.

(929—1929)

28-ha wieraśnia sioł. h. minaje roŭna tysiača hadoŭ ad taho času, kali česki kniaź Wacłaŭ pamior mučanickaju śmierciu z ruki brata swajho Bolesława. Kaścioł zaličyŭ Wacława ŭ lik światych, a Čechi da siahońnia rachujuć jaho patronam swajho kraju. Na dokaz, što patronat hety rezumiejuć i pryjmajuć nia tolki na słowach, ale i na čynie, Čechi arhanizawali sioleta wialikija świataważaŭskija światkawańni, jakija pačalisia jšče ŭ traŭni s. h. i končacca 27—29 wieraśnia s. h. Dziela taho, što światkawańni hetyja majuć šmat pawučajučaha i dla nas Biełarusaŭ, warta tut ŭ niekulkich słowach nad imi zatrymacca.

Siła i wielič św. Wacława ŭ tym, što jon na swaju paru patrapiŭ być dobrym čaławiekam, dobrym panaŭnikom i, što pry ŭsim hetym redka zdarajecca, dobrym **chryścijaninam**. Tamu sławić światoha Wacława cely chryścijanski świet: Čechi-ž sławiać jaho biaz rožnicy relihijnaj. My Biełarusy pawinny bačyć u św. Wacławie prykład praktyčnaha zastasawańnia idealaŭ chryścijanstwa i biazmiežnaha kachańnia baćkaŭščyny. Nia tolki tady, kali baćkaŭščyna ćwicie i raźwiwajecca, kolki tady, kali jana pakryŭdžana, abiazsilena. Hetakaj abiazsilenaj była Čechija ŭ čas, kali kniaź Wacłaŭ abymaŭ nad jej panawańnie. I adnak prywioŭ jaje ŭ stan roskwitu.

Tamu i my Biełarusy, światkujučy siańnia razam z Čechami jubilej św. Wacława, światkujem ideał wolnaści i niezaležnaści narodu. Ideał, za katory čaławiek zdolny ciarpieć i pamierci z ruki nawat brata, ale da mety dojdzie.

Malimosia-ž, kab i naša biełaruskaja ziamlica wydała z siabie ludziej takoj miery, jak św. Wacłaŭ: światlejšaja budučynia nadojdzie napeŭna.

W. W.

Aŭh. Bartul.

Świetłaje pamiaci Rainis'a.

Ziamlu łatyskuju žałoba skryła,
Wialiki syn jaje tak raptam adyjšoŭ
u inšy świet. Zamoŭkła, ścichła lira
i žal zastaŭsia, tolki žal niamy biaz słoŭ...

Pamior pryjaciel našaha Narodu,
dzie moh, tam z pomačču dla nas prychodziŭ Jon.
Zmahar za raŭnapraŭje i swabodu,
Zwiastun wialikich, świetłych budučyni dzion.

Zmahar za ščaście hramady pracoŭnaj,
biadu spaznaŭ... była znajomaja turma...
Rabočyja niaraz za pracaj čornaj
prypomniać sumnyja swajho prawadyra.

My łučymsia z ziamloj łatyskaj ŭ hory,
Spakoj Jamu! Świetlanny, budzie ŭ pieśniach žyć
i sława, až pakul ŭ Bałtyckim mory
wada nia wysachnie, niachaj jamu hrymić.

Wilnia, 14.IX.29 h.

Rainis.

12-ha h. m. pamior wialiki piśmiennik Łatyskaha narodu, Rainis, adzin z zmaharoŭ za jaho wyzwaleńnie, wialiki pryjaciel Biełarusaŭ. Z adukacyi praŭnik, usio swajo świetłaje žyćcio paświaciŭ dla druhich. Pryjmaŭ z maładych hadoŭ udzieł u pracy łatyskaje sacyjał-demakratyčnaje partyi, zmahajučysia za wyzwaleńnie narodu i palepšańnie bytu pracoŭnych. Siadzieŭ ŭ wastrozie, byŭ na ssyłcy ŭ Sibiry, dzie napisaŭ swa-

je najlepšyja twory, paśla žyŭ zahranicaj.) Pa adbudawańni Łatwijskaje dziaržawy wiarta ecca na baćkaŭščynu i pracuje, jak piśmiennik i jak hramadzki dziejač; byŭ pasłom Sojmu i niejki čas ministram. Pisaŭ wielmi šmat, jaho wieršy i dramy karystalisia i karystajucca prosta nadzwyčajnaju papularnaściu. Žywa cikawiŭsia biełaruskim žyćciom jak u Łatwii, tak i ahułam U 1926 h. biare čynny ŭdzieł u Biełaruskaj Akad. Konferencyi ŭ Miensku, cikawicca biełaruskaj literaturaj i robić z jaje pierakłady, znajomiačy takim čynam Łatyšoŭ z biełaruskaj kulturaj, Biełarusam u Łatwii šmat pamahaje radaj i čynam, a časta prywietam i dobrym słowam.

Dyk wiečnaja pamiać wialikamu piśmienniku Łatyščyny, a pryjacielu Biełarusi!

Čytajcie i pašyrajcie „Biełaruskuju Krynicu". Prysyłajcie padpisku na nowaje paŭhodździe

Z hazet.

Jak pryjmali francuskich pasłoŭ u Wilni.

„Kur. Wil." u Nr. 203 apisywaje pryniaćcie ŭ Wilni francuskich pasłoŭ, jakija pryjaždžali adwiedać naš Kraj. Wiedama, spatykali ich i prymali adny tolki pradstaŭniki polskaha hramadzianstwa i polskija pasły, jakija staralisia pradstawić francuzam usio tak, kab jany zrazumieli, što tut čysta polski kraj. Ale heta nia zusim udałosia, bo ŭžo wajawoda Račkiewič musiŭ u swajej pramowie śćwierdzić histaryčnuju praŭdu, što tut było niekali Wial. Kniastwa Litoŭskaje, tolki woś jano zlučyłasia z Polščaj, jak „wolnaje z wolnym i roŭnaje z roŭnym"...

Ale ŭ apisańni pryniaćcia jość inšyja krasački. Adzin z francuskich pasłoŭ pramaŭlajučy skazaŭ, što ŭ Wilni pačuŭ wielmi dobruju prostuju klasyčnuju francuskuju mowu i što pafrancusku umiejuć nia tolki wučonyja ludzi, ale nawat waźniki i staryja baby pad Wostraj Bramaj, bo hawaryli da ich i tłumačyli ab Wilni pafrancusku...

Dyk woś-ža niešta padazronaje z hetym waźnikom i staroj babaj kala Wostraj Bramy! Ci tolki nie pierastaralisia pany pryjmajučy francuzaŭ u Wilni? Jašče čaho dobraha tyja, pryjechaŭšy ŭ Francyju, hatowy apisać, što Wilnia nia polski, ale čysta francuski horad. — Iznoŭ budzie biada!...

Nielohičnaść abšarnickaha „Słowa."

Abšarnickaja hazeta „Słowo" u numary 212 z pryčyny źmiaščeńnia ŭ našaj hazecie ŭ prošłym numary stacci ab patrebie pašyrańnia kirylicy abo hraždanki ŭ biełaruskim druku, silicca dakazywać, što byccam B. Ch. D. źmianiła swaju arjentacyju pachilajučysia na Uschod.

Aŭtar hetaj zaciemki ŭ „Słowie" swaje ćwierdžańni apiraje woś na takich „lohičnych" dokazach: — Da hetaj pary siarod biełarusaŭ prychilnikami hraždanki byli hramadaŭcy, jakija byccam arjentujucca na Uschod, a ciapier ab patrebie pašyrańnia hraždanki wystupiła i „Biel. Krynica," dyk hetym samym i B. Ch. D. pakazwaje, što arjentujecca na Uschod.

Sapraŭdy, na stolki nielohičnaje ćwierdžańnie dyk i adkazywać nia ma mahčymaści. Adno tolki možna skazać, što hetakaj lohikaj „Słowa" možna dakazać, što Turki jość Palakami abo i naadwarot.

Na zakančeńnie musim skazać, što my nia tolki ciapier, ale i zaŭsiody ŭważali i ŭważajem kirylicu za abecedu biełaruskuju na raŭni z reformawanaj łacinkaj. A jak nie paćwiardžaje našaj arjentacyi na polski Zachad užywańnie nami łacinki, taksama nia ćwierdzić ab arjentacyi na Uschod i pašyreńnie nami hraždanki! Z

„Uradawaja biełarusizacyja Nawahradčyny"

Pad takim zahałoŭkam „Dz. Wil." Nr 211 za hazetaj „Życie Nowogródzkie" padaje wiestku, što Ministerstwa Aświety asyhnawała 2000 zł. zapamohi na budowu biełaruskaj bursy ŭ Nawahradku i što tojež ministerstwa wyznačyła čatyry stypendyi na wyšejšyja nawuki dla absolwentaŭ biełaruskaj himnazii.

„Dziennik Wileński" dyk i za hety kryšeń aburajecca, dakazywajučy, što pryščepliwańnie biełarusam polonofilskaha kirunku nie pryžywaje, pakazywajučy na fakt adychodu ad Janki Stankiewiča pasła Wałynca, pišučy dasłoŭna tak: — „Prypomnić tolki treba pasła Wałynca, katory prajšoŭ pa polonofilskim spisku Janki Stankiewiča ŭ tym-ža Nawahradzkim wajawodztwie pry jaŭnaj dapamozie ŭradawych uładaŭ.

Z Biełaruskaha žyćcia.

PAD POLŠČAJ.

Pasiedžańnie Centralnaha Ŭradu Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury. U minułym tydni dnia 18, 19 i 20 h. m. adbylisia pasiedžańni C. U. Biel. Inst. H. i K. na jakich abhawarywałasia sprawa padawańnia škołnym inspektaram deklaracyjaŭ na biełaruskuju škołu. U hetaj sprawie Centr. k. B. I. H. i K. wydaŭ adozwu da narodu, jakuju źmiaščajem ŭ hetym numary.

Na tym-ža pasiedžańni abhawarywalisia sprawy školnyja naahuł i pryniaty ŭ hetaj sprawie adpawiednyja pastanowy, wykanańnie jakich daručana siabrom Centr. Uradu pasłom Stepowiču i Karuzu. Miž inšymi drabniejšymi sprawami pastanoŭlena: z 1 kastryčnika s. h. pieraniaści kancelaryju Centralnaha Uradu Jnstytutu z dahetulašniaha pamieškańnia pry Zawalnaj wulicy 7 u pamieškańnie pry wulicy Ludwisarskaj Nr. 1-19, atkryć pry C. U. Jnstytutu bibliateku — čytalnju i dać pamieščańnie Biełaruskamu Studenskamu Sajuzu.

Biełaruski Studenski Sajuz atrymaŭ ad Biel. Instytutu Haspadarki i Kultury pamieščanie pry wul. Ludwisarskaj Nr. 1-19 i ŭžo tudy pierajšoŭ.

„Шлях Моладзі". U hetym tydni wyjšaŭ Nr. 6 hetaj časopisi na miesiac wierasień. Hrupa biełaruskaj moładzi, jakaja zhurtawaŭšysia ŭ redakcyjnuju kalehiju „Ш. М." — J. Najdziuk, Izabela Tumaš, A. Šutowič, J. Bahdanowič, W. Tarasewič i M. Pieciukiewič užo bolš paŭhodu času wydaje swaimi ŭłasnymi siłami miesiačnuju časopiś „Ш. М." dla biełaruskaj moładzi. Heta redakcyjnaja kalehija ŭ swajej časopisi da apošniaha numaru pabudžała i zaklikała biełaruskuju moładź da arhanizacyi i pracy na niwie biełaruskaha nacyjanalnaha adradžeńnia, amal ničoha nieŭspaminajučy ab asobnaj arhanizacyi biełaruskaj moładzi.

Ciapier-ža, u apošnim 6 numary „Шлях Моладзі" u pieradawicy pad zahałoŭkam „Ab arhanizacyi biełaruskaj moładzi" susim jasna wyświatlaje patrebu asobnaj arhanizacyi biełaruskaj moładzi, wyražajučy nadzieju, što moładź biełaruskaja biezadkładna prystupie da farmalnaj arhanizacyi maładych sił, arhanizujučysia ŭ aświečanuju, maralnuju, narodnuju hramadu.

Heta dumka „Шляху Моладзі" spadziajomsia nia projdzie mima wušej starejšaha biełaruskaha hramadzianstwa i jano spatkaje hetu moładź na niwie biełaruskaha nacyjanalnaha adradžeńnia z naležnym dla moładzi padtrymańniem jak z boku maralnaha, tak i materjalnaha.

Memoryjał Biełaruskaha Pasolskaha Klubu ŭ Lihu Narodaŭ. U pieršych čysłach wieraśnia s. h. Biełaruski Pasolski Klub wysłaŭ memoryjał u Lihu Narodaŭ ab pałažeńni Biełarusaŭ pad Polščaj.

Zakryćcio i adkryćcio biełaruskaj drukarni im. Fr. Skaryny. U minułym tydni 19-20 h. m. administracyjnyja ŭłady zrabili ŭ drukarni rewizyju i znaŭšy wokładku sšytka, jakaja miełasia drukawacca byccam niezapisanaj u knihu zakazaŭ, zabrali knihu zakazaŭ i zabaranili ŭ drukarni pracawać. Ale na treci dzień knihu zakazaŭ addali i hetym samym źniali zabaronu.

Biełaruskaja bursa ŭ Nawahradku. U Nawahradku paŭstaŭ kamitet budowy Biełaruskaj Bursy pry Biełaruskaj himnazii. U toj kamitet uwachodziać nie adny Biełarusy. Kamitet źbiraŭ i źbiraje achwiary na budoŭlu bursy i wyznačyŭ uračystyja zakładziny bursy na dzień 22 h. m., jakraz na toj dzień, kali ŭ Nawahradku byŭ Prezydent Polščy. Na hetyja ŭračystyja zakładziny budowy biełaruskaj bursy kamitet zaprasiŭ niekatarych Biełarusaŭ i biełaruskija kulturna-praświetnyja arhanizacyi. Biełaruski Instytut Haspadarki i Kultury, nia mohučy delehawać swajho pradstaŭnika, wysłaŭ telehramu nastupnaha zmiestu:

„Biełaruski Instytut Haspadarki i Kultury witaje zakładziny bursy Biełaruskaj Himnazii ŭ Nawahradku, žadaje ŭzhadawać jaknajbolš ščyrych pracaŭnikoŭ na niwie biełaruskaj kultury".

Čutki ab Biełaruskaj Wučycielskaj Seminaryi. „Kur. Wil." padaje, što „Biełaruski Wučycielski Sajuz" padaŭ zajawu da Kuratoryi Wilenskaha školnaha wokruhu z prośbaj ab wydačy dazwołu na adkryćcio prywatnaj biełaruskaj wučycielskaj seminaryi ŭ Wilni.

Biełaruskija Wučycielskija Kursy. Toj samy „Biełaruski Wučycielski Sajuz", jak padaje „Kur. Wil", robić zachady prad uładami dziela atkryćcia hadawych kursaŭ dla biełaruskich wučycialoŭ. Na hetyja kursy buduć pryjmać tych, katoryja skončyli biełaruskuju himnaziju, abo b. rasiejskuju wučycielskuju seminaryju.

„Haspadarski Zwiaz" Janki Stankiewiča źbiraje achwiary na biełaruskija prywatnyja škoły i na heta ŭžo atrymaŭ ad ułady dazwoł.

Kudy lepš było-b, kab „Zwiaz" zamiest źbirać achwiary na prywatnyja škoły, damahaŭsia-b adkryćcia ŭradawych biełaruskich škoł, bo biednaje biełaruskaje sialanstwa nia zmoža złažyć u „Zwiaz" stolki achwiar, kab zaspakoić patreby biełaruskaha školnictwa.

Jašče adzin sud nad b. pasłami: Rak — Michajłoŭskim i B. Taraškiewičam. 13 h. m. Wyjezdnaja sesija Akružnoha Sudu ŭ Lidzie razhladała sprawu abwinawačańnia Rak — Michajłoŭskaha za byccam procidziaržaŭnuju pramowu ŭ Zabrezi Wałožynskaha paw. Sud Rak—Michajłoŭskaha ŭ hetaj sprawie apraŭdaŭ.

20 h. m. mieŭsia adbycca sud nad B. Taraškiewičam u Wilni, ale adłožany na dalej.

Abodwa hetyja b. pasły razam z inšymi adbywajuć ciažki wastroh u turmie ŭ Polščy.

Kulturnaja praca na wioscy. U niadzielu 18 VIII s. h. Kiraŭnictwa Biel. Škoły Biel. Inst. Haspadarki i Kultury ŭ w. Saŭlanach, Brasłaŭskaha paw. ładziła biełaruskuju wiečarynu.

Adyhrana była kamedyja Fr. Alachnowiča „Pan Ministar", paśla pradstaŭleńnia wučnioŭski chor uspomnienaj škoły prapiajaŭ cely rad biełaruskich pieśniaŭ. Prahrama wiečaryny wielmi ŭdała była wykanana. Moładzi i starejšaha hramadzianstwa na wiečarynie było šmat. Hladzielniki z wiečaryny niazwyčajna byli zadawoleny.

Z RADAWAJ BIEŁARUSI.

Iznoŭ winawaciać. Niadaŭna my padawali wiestku, što komunisty abwinawacili biełaruskija literaturnyja kirunki, jakija hrupujucca kala časopisaŭ „Połymia" i „Uzwyšša" u prociŭsawieckich imknieńniach. Wina ich była ŭ tym, što chwalili adradžienskuju pracu „Našaj Niwy" i adzywalisia ab samabytnaści biełaruskaj kultury, niezaležnaj ad maskoŭščyny. Ciapier dachodziać da nas nowyja wiestki, što redakcyjnuju kalehiju nawukowa-literaturnaj časopisi „Połymia", kudy, jak wiedama, uwachodziać najlepšyja biełaruskija piśmienniki, jak Kupała, Kołas, C. Hartny i inš. abwinawacili iznoŭ u pašyrańni prociŭ-sawieckich, nacyjanał-demakratyčnych idejaŭ. Pryčynu da hetaha abwinawačańnia znajšli ŭ nadrukawańni niekulkich artykułaŭ u apošnim numary „Połymia", miž inšym pryčapilisia da stacci D. Wasileŭskaha ab biełaruskim paecie 19 st. Wieryzie-Dareŭskim.

Aproč hetaha winawaciać redakcyju „Połymia", što jana zusim adyšła ad kamunistyčnaj partyi i kamunistyčnych piśmieńnikaŭ, jakija swaju literaturu i nawuku apirajuć na marksizmie. Dy jašče zakidajuć, što „Połymia" nawiazała suwiaź z źbiełarusčynymi astatkami rasiejskaj čornaj sotni(!). Mienskija hazety, pišučy ab usim hetym, damahajucca najbolšaj kary dla „winoŭnych".

Jak bačym, pachod prociŭ biełaruskaści ŭ Rad. Biełarusi pačaŭsia nie na žarty. Nawat takich zajadłych kamunistych, jak Ciśku Hartnaha winawaciać u „nacyjanał-demakratyčnym" nachile. Budziem śladzić za ŭsimi padziejami, jakija tam adbywajucca na hetym hruncie.

Wajawać nia nadta chočuć. U suwiazi z sawiecka-chinskim sporam ułady abjawili nabor dabrawolcaŭ, jakija chočuć jechać na mandžurskuju hranicu baranić sawietaŭ. Dabrawolcaŭ zapisałasia nia šmat, bo z „šwejtresta" (sajuz kraŭcoŭ) zapisałasia 7 čaławiek, z mienskaj fabryki „Balšawik" — 8 čaławiek i z studentaŭ uniwersytetu — 3 čał. Rešta rabočych i studentaŭ nie zachacieła zapisacca, a tolki pastanawili „apadatkawacca" na patreby wajny, addajučy na heta čaść swajho zarobku.

Wykidajuć z kompartyi kułakoŭ i „padkułakoŭ". C.W.K. Kom. Partyi Biełarusi apublikawaŭ danyja ab rezultatach apošniaj čystki radoŭ kompartyi. Pawodle hetaj statystyki z kom. partyi wykidali nia tolki ašukancaŭ, chabornikaŭ, antysemitaŭ, chulihanaŭ, pjanic, (23 proc) kułakoŭ, ale nawat prychilnikaŭ chutarnaj haspadarki i „padkułačnikaŭ". Što heta za „padkułačniki" — hazety nia pišuć, ale musić takija ludzi, jakija majuć dla siabie chleba i da chleba. (Bo tych, katoryja majuć chleba na prodaž, tam nazywajuć kułakami.).

Z niezaležnaj Litwy.

Źjezd litoŭskaj moładzi ŭ Šyłute. U m. Šyłute (u kłajpedzkim kraju) adbyŭsia źjezd tamašniaj litoŭskaj moładzi zhurtawanaj u arhanizacyi *„Sandara"*. Heta arhanizacyja paŭstała jašče ŭ 1919 h. u Tylžy, dziakujučy starańniam wiedamaha pasty litoŭskaha d-ra Widunasa. „Sandara" naličwaje ciapier zwyš 20 tysiač siabraŭ. Meta hetaj arhanizacyi—pašyreńnie nacyjanalnaj świedamaści.

Nowaja dapamoha sialanstwu. Hadoŭla bydła i małočnaja haspadarka ŭ Litwie raźwiwajecca dawoli šparka. Wywaz za hranicu masła ŭ handlowym bilansie zajmaje dawoli pakaznuju cyfru. Ułady, z metaj źwialičeńnia praduktcyi małočnaj, jak tolki mohuć, tak pamahajuć sialanstwu ŭ hadoŭli dobrych karoŭ. U apošnija časy ministerstwa spraŭ rolnych zaćwierdziła prajekt nowaj dapamohi dla sialan na budowu specyjalnych basejnaŭ (wialikaja sudzina) dziela zakwaski na zimu zialonaha kormu skacinie. Henyja basejny majuć być budawany z cehły abo cementu i musiać być ustrojeny kala chlawa. Praktyčnyja parady ŭ hetaj sprawie haspadary buduć atrymowywać biesplatna ad rejonowych haspadaroŭ.

Wywaz bydła ŭ Niamieččynu. Paśla padpisańnia handlowaha dahaworu z Niamieččynaj, wywaz bydła z Litwy značna pabolšaŭ. Padniałasia i cana na bydła. Cana na koni padniałasia na pałowu. Adna tolki bojnia „Maistas" u prachu m-ca žniŭnia s. h. wywiezła ŭ Niamieččynu 813 štuk bydła—279 tonaŭ žywoj wahi.

Pradstaŭniki italjanskaj presy ŭ Litwie. U kancy žniŭnia s. h. adwiedali Litwu pradstaŭniki italjanskich najbolšych hazet. Hości naležna byli pryniaty ŭładaj i litoŭskimi literatarami. Adwiedaŭšy Koŭnu i najbližejšyja wakolicy, pradstaŭniki italjanskich hazet adbyli padarožu pa celaj Litwie i miž inšymi z wialikaj cikawaściaj adwiedali doŭhi prastor kala polska-litoŭskaj administracyjnaj linii.

Litoŭskaja delehatka na kanhresie žančyn u Prazie. U kancy žniŭnia s. h. u Prazie českaj adbyŭsia mižnarodny kanhres žančyn. Litoŭskich žančyn reprezentawała dacentka Lit. Uniw. p. Ćurloniene. Litoŭskaja delehatka na kanhresie skazała pramowu i ŭručyła prezescy kanhresu, amerykanskaj žančynie, albom m. Wilni.

Z Ukrainskaha žyćcia.

Aświetny Kanhres u Lwowi. U dniach 22,23, i 24 wieraśnia s. h. adbyŭsia Aświetny Kanhres „Praświty" u Lwowi.

Hetv Kanhres ładziła T-wa „Praświta" z pryčyny 60-hodździa swajho istnawańnia. Treba zaznačyć, što „Praświta" wykanała wialikaje zadańnie na Ukrainskaj kulturna praświetnaj niwie ŭ praciahu 60 hahoŭ.

Z pieršych hadoŭ swajho istnawańnia „Praświta" nie ahraničywałasia tolki aświetnaj rabotaj, ale wielmi prycyniłasia da razbudowy ekanamičnaha žyćcia Ukrainy.

Siańnia-ž „Proświta" abmiažowałasia wykłučna aświetnaj pracaj.

My, Biełarusy z swajho boku žadajem kałysnaj pracy dla „Proświty" na niwie Ukrainskaj kultury!

Praces byŭšych Ukrainskich stralcoŭ. U Bierežanach na Ukrainie adbyŭsia praces 32-ch b. Ukrainskich stralcoŭ, jakich prakuratura abwinawačywała za prynaležnaść da tajnaha t-wa „Sajuz Sičewich Strilciw", što byccam mieła wyjaŭlać prociŭdziaržaŭnuju dziejnaść u žniŭni, wieraśni i kastryčniku 1928 h.

Sud usich abwinawačanych zasudziŭ u wastroh. Abaroncy apelujuć dalej.

Z Polščy.

Dwa palityčnyja wystupleńni dwuch dziaržaŭnych mužoŭ. Ab polskaj unutranaj palitycy pisać ciažka i niebiaśpiečna. Čamu niebiaśpiečna — dahadacca nia trudna. A čamu ciažka, dyk ab hetym treba było-b pisać wielmi šmat i taksama trudna razminucca z wyššzanaj niebiaśpiekaj.

Ciapier, jak wiedama, ułada ŭ rukach sanacyi. Užo try hady z hakam jana kiruje palityčnym žyćciom Polščy. U Sojmie sanacyja stanowić mienšaść. Ale zatoje ŭ uradzie, u palicyi i ŭ wojsku jana maje amal absalutnuju bolšaść. Dziela hetaha ŭrad jość u kanflikcie z Sojmam, a sojm u kanflikcie z uradam. Mnohija kažuć, što heta nienarmalna i što tak nazaŭsiody być nia moža. Ale ŭžo kala 4-ch hadoŭ heta ŭsio ciahniecca.

Apazycyja ŭ Sojmie, jakaja stanowić sojmawuju bolšaść, z uradu niezdawolena. Ale jašče niarazu nie ŭchwaliła dla ŭradu niedawieru. Zwyčajna bywaje tak u parlamentach, kali bolšaść nie zdawolena z uradu: — pastanaŭlaje niedawier uradu, urad adstupaje i sojmawaja bolšaść tworyć urad nowy. Dyk čamu sojmawaja apazycyja nie ŭchwaliła niedawieru dla ŭradu? A prosta, dziela taho, što nia maje adwahi. Bo što-ž budzie tady, kali ŭrad, zamiest ustupać, pastawić sprawu tak, kab „ustupiła" apazycyja?

U apošnija časy mielasia adbycca kanferencyja pradstaŭnikoŭ sojmawych klubaŭ z premjerem uradu, aprača klubaŭ: biełaruskaha i ŭkrainskaha, ale z pryčyny admowy klubaŭ konferencyja nie adbyłasia. Pałažeńnie zawastryłasia.

Paśla hetaha marš. Piłsudski napisaŭ u hazety daŭziorny artykuł, u jakim jašče raz wyjawiŭ swaju niaprychilnaść da sojmawych pasłoŭ, ale bolš u łahadniejšaj formie, jak u papiarednich artykułach.

U adkaz na hety artykuł, u abaronie Sojmu, napisaŭ u hazety marš. Sojmu Dašynski, jaki, apisywajučy incyjatywu z boku ŭradu ab sklikańni konferencyi i swaju hutarku ab sprawach dziaržaŭnych z Piłsudskim, u kancy piša, što — kali-b Sojm składaŭsia z 444 prychilnikaŭ siańniašniaha sposabu kirawańnia Polščaj, dyk i tady ŭ wačoch Piłsudskaha łaski nia mieŭby, nawat paśla pakornaha zaćwierdžańnia ŭsiaho, čaho-b jon zažadaŭ.

Z hetaha bačyć možna, što miž uradam i Sojmam adnosiny niesamawityja i dawoli zawostrany.

Jakaja z hetaha ŭsiaho budzie razwiazka — pakaža budučynia.

Z zahranicy.

Z S.S.R.R. Łunačarski ŭ adstaŭcy. Kamisar narodnaj praświety ŭ Rasiei Łunačarski padaŭsia ŭ adstaŭku. Na jaho miejsca naznačany načalnik palityčnaj uprawy čyrwonaj armii Bubnoŭ. Što maje značyć adstaŭka Łunačarskaha, jaki byŭ kamisaram praświety ad samaha pačatku istnawańnia sawietaŭ — nia wiedama. Nowy kamisar, jak kažuć, maje ŭwodzić militaryzacyju školnaj moładzi i wiaści ŭzhadawańnie ŭ duchu čystaha kamunizmu. Apošnim rasparadžeńniem Łunačarskaha, prad jaho adstaŭkaj, było wykinuć knihi Ewanhiella z usich bibliatekaŭ.

Trockaha ŭ Sawiety nia puščajuć Palityčnaje biuro komunistyčnaje partyi pastanawiła pradoŭžyć čas wyhnańnia Trockamu jašče na hod. Dahetul Trocki byŭ wysłany da 1 śniežnia sioł. h. značyć ciapier wysyłka pradoŭžana da 1 śniežnia 1930 h. A potym što? ci daduć dazwoł wiarnucca ŭ sawiety? A moža treba budzie ŭ Turcyi i wiek wiekawać? Jość ab čym dumać Trockamu.

Bucharyn taksama ŭ niałascy. Aproč Trockaha papaŭ u niałasku i Bucharyn. Kali Trockaha wykinuli z Sawietaŭ za „lewy" uchił, dyk Bucharynu prychodzicca ŭ niałasku papaść za „prawy". Bucharyna ŭžo adstawili ad usich stanowišč u komunistyčnaj partyi, a nawat ad kominternu. Bucharyn ŭważaje, što jon staić na prawilnaj darozie, na takoj, jakuju pakazaŭ Lenin i adkliknuŭsia da ahulnaha źjezdu kominternu.

Jak widać rasiejskija komunistyčnyja pawadyry samy ŭžo hublajuć swoj šlach, kali abwinawačwajuć adzin druhoha ab nieprawilnaści taje linii, jakuju im pakazaŭ Lenin, a ŭściež jany kažuć, što kožny z ich idzie darohaj Lenina.

Liha Narodaŭ. Na ciapierašniaj wasieńniaj sesii Lihi Narodaŭ mielasia razhladacca bolš pawažna sprawa nacyjanalnych mienšaściaŭ. Tymčasam heta sprawa adbyłasia plataničnymi hutarkami. Niamieckija palityki ŭważajuć, što sprawa nacyjanalnych mienšaściaŭ astałasia nia wyrašana i na dalej i što heta sprawa ŭ budučym hodzie pawinna być uziata naležna pad razwahu.

Krywawyja padziei na Dalokim Uschodzie. Miž Chinami i balšawikami, jak wiedajem, paŭstała kałatnia z aruŭžam u rukach. Ani adna, ani druhaja starana da hetaj pary wajny aficyjalna nie abjawiła, a tolki tak čas ad času pierastreliwajucca i jak maha padhataŭlajucca być hatowymi da wajny. Strojać sabie plany wajny balšawiki, strojać i Chiny. Ale jak adny tak i druhija wajny bajacca. Čym heta ŭsio kończycca — pakulšto hadać trudna.

Z kraju.

Z žyćcia kooperatyŭnaha. *M-ka Mir.* Dnia 8.IX s. h. adbyŭsia tut źjezd wysłancoŭ spažywieckich kooperatywaŭ z pawietu Staŭpieckaha. Uradzili ŭtwaryć na pawiet Staŭpiecki Kooperatyŭnuju Radu, katoraj daručyli ŭparadkawać sprawu ahulnaha zakupu tawaraŭ dla kooperatywaŭ zbližanych da Mira. Daručyli taksama Radzie źwiarnucca — miž inšym — u Rady hminnyja za padmohaj hrašowaj na pašyreńnia knižak ab kooperacyi i naahuł nawuki ab kooperacyi.

Usiaho ŭ pawiecie Staŭpieckim jość 9 spažywieckich kooperatywaŭ. Za dwa astatnija hady paŭstała tut 7: u Miry, u Nowym Świeržani (pry tartaku), u Simakowie, u Bieraźnie, u Małych Žuchawičach, u Ojucewičach.

Udzieł u źjeździe brali ad Kooperatyŭnaha Sajuzu „Społem" lustratar, instruktar-arhanizatar i kiraŭnik baranawickaha addziełu. Tyja-ž troje taho-ž dnia mieli pramowy ab kooperacyi ŭ Domie Ludowym u Miry. *E. B.*

Usiačyna.

Trocki zasudžany na śmierć. Jak pawiedamlajuć hazety, byccam ułady balšawickija zawočna zasudzili Trockaha na śmierć. Prysud maje być wykanany pa pawarocie Trockaha z Turcyi ŭ Rasieju. Dziela pieraściarohi Trockaha, wyjechała dzielnicyja tuju ŭ Turcyju.

Śnieh u Eŭropie. Na poŭnačy Finlandyi wypaŭ pieršy śnieh. Nia hledziačy na toje, što heta kraj na poŭnačy, adnak u hetuju paru śnieh byŭ niespadziawanaj.

Para, kab i ŭnas tak było. Francuski biskup adzin wydaŭ rasparadžeńnie, zabaraniajučy dostup da cudoŭnaha miesca ŭ Lurd tym žančynam, kotoryja nieprywaita apranuty.

500 piarunoŭ u praciahu adnaje hadziny Apošnimi dniami šaleła strašennaja bura na pamory. U praciahu adnaje hadziny 500 razoŭ udaryŭ piarun, jaki zabiŭ na śmierć 6 asob

Šmat zharela budynkaŭ sa zbožam i žywiołaj.

Złodziei choć što kraduć. U adnaho paznanskaha pradpryjemstwa ŭkrali złodziei cely ciahnik (13 wahonaŭ) štučnych nawozaŭ. Złodziejaŭ ułady wykryli.

Ab haspadarcy.

Sadok uvosieni.

(„v" čytajecca jak „w").

Jak zbažawiny (žyta, awios, jačmień), tak sienažaci, a taksama i drevy, asabliwa fruktovyja—patrabujuć dahladu za saboj što hod. U praciŭnym vypadku ździčejuć. Dahlad za drevami patrebny dla taho, kab uścierahčy ich ad roznych chvarobnych žužałak, jakija ŭvosieni składajuć pad karu svaje jaječki; z hetych jaječak na viasnu vyjduć hatovyja škodniki, jakija pajadajuć pupuški listoŭ i ćvieta.

Tamu treba ŭvosieni paabrazać z fruktovych dreŭ usio hallo suchoje, paprarazać hallo žyvoje, ale za hustoje. Pni dreŭ treba abčyšcić ad mochu i adtreskaŭšaj suchoj kary. Robicca heta najlepš dracianoj ščotkaj. Hetak abčyščany pień treba pabialić miašanińaj vapny, hliny i *śviežaha karaviačaha kału*. Białeńnie heta daje dźvie słužby: a) zabivaje jajki škodnikaŭ, abo nie daječ im mahčymaści być tam pałožanymi i b) bieraže drewa ad zanadta pałačaha viesnavoha sonca: kara nia łopajecca i pupuški nia tak chutka raspuskajucca; mienšy strach pierad rannymi marazami.

Ziamlu ŭwakoł dreva treba na zimu dobra ŭskapać, ale nie paranić kareńnia.

Dobra byvaje pry dreŭ paabwiazyvać sałamianymi pieraviasłami, paabmačyvanymi ŭ nieśta lipkoje, kab uspaŭzajučyja z ziamli na dreva moški prylipali i hinuli.

Chto majecca sadzić uščepy na viasnu, toj dobra zrobić, kali vykapaje jamy ŭžo ŭvosieni, kab ziamla dobra pieramierzła.

Z Wilni.

Biesplatny prajezd u Litwu. Pad takim zahałoŭkam „Žycie Ludu" u numary 18 padaje, što palicyja, pa rasparadžeńniu ŭłady, wywiezła ŭ Litwu W. Motjosa pasylnaha wilenskaj litoŭskaj himnazii. V. Motjoš nia ŭśpieŭ źlikwidawać tut swaich sprawaŭ haspadarskich, bo na heta mieŭ tolki 3—4 hadziny času i musiŭ usio pakinuć.

Kanfiskata „Žycie Ludu." Pa zahadn Starosty, 13 h. m. skanfiskawany Nr 17 „Žycie Ludu" za za staćciu—„Skutki nieadpawiednaj polityki".

DA NĄS PIŠUĆ.

PATREBA MALITWIENIKA U BIEŁARUSKAJ MOWIE DLA PRAWASŁAUNYCH BIEŁARUSAU.

Žyrawicy, paw. Słonimski. Biełaruskaja narodnaja świedamaść nastolki achapiła našy masy, što nia znojdzicca chiba niwodnaje wioski, dzieby nia było naskroź świedamych adzinak. Narod, katory žywie, musić prajaŭlać u waŭsich halinach swajo žyćcio. Majem my swaju świeckuju literaturu, ale na žal relihijnaj niama. Biełarusy-kataliki majuć choć nie bahatuju: majuć malitwieniki „Boh z nami", „Hołas dušy" i perjodyčnuju časopiś „Chryść. Dumku", a biełarusy prawasłaŭnyja hetaha pazbaŭleny. Wydawałasia kaliś časopiś „Prawasłaŭny Biełarus", „Zarnica", ale ciž hetyja časopisi mahli zadawolić duchowyja patreby bieł.-praw?! Dyk woś adčuwajecca na wioscy wialikaja patreba relihijnaj literatury dla bieł.-praw. u biełaruskaj mowie, a pieradusim patreba, kab choć malitwienik byŭ u biełaruskaj mowie.

K. Niaščasny.

U BIEŁARUSKAJ URADAWAJ ŠKOLE WUČYCIELKA POLKA.

Žurychi, Wialejskaha paw. U nas jość nia pieršy hod biełaruskaja ŭradawaja škoła. Da sioletniaha hodu była ŭ našaj škole wučycielka Biełaruska, katoraja lubiła dziaciej—wučniaŭ, a jaje lubili wučni i starejšyja. U hetym hodzie prysłali ŭ našu biełaruskuju škołu nowuju wučycielku Polku, katoraja nia tolki, što pabiełarusku niaŭmieja, ale susim mała razumieje biełaruskuju hutarku. Jana kaža, što jana z Halicyi. Pryšoŭ užo čas wučycca — nastupiŭ školny hod i pajšli dzieci ŭ školu, a ŭ škole siadziać i hladziać, jak barany na maławanyja waroty, nierazumiejučy, što im kaža papolsku ŭ biełaruskaj škole wučycielka Polka. Mučacca dzieci, kab zrazumieć wučycielku i ničoha nia wychodzić, mučycca i wučycielka, starajučysia tłumačyć dzieciam, kab jany zrazumieli i taksama ničoha. Niama wiedama, chto skarej nawučycca: ci dzieci ad wučycielki papolsku, ci wučycielka ad dziaciej pabiełarusku. Sapraŭdy ŭzajemnaja nawuka!

Treba, kab ab hetym zacikawilisia biełaruskija kulturna-praświetnyja arhanizacyi i źwiarnulisia da adpawiednych uładaŭ dziela naprawy hetaj niedarečnaści.

Susied.

KSIONDZ PROCIU PARACHWIJAN BIEŁARUSAU.

Tabaryški, kala Wilni. U našaj parachwii žywuć čyściusieńkija Biełarusy. Na terytoryi našaj parachwii prawasłaŭnych niama — adny kataliki. U apošnija časy našy ludcy pačali prabudžacca da biełaruskaha nacyjanalnaha žyćcia. Pašyrylisia ŭ parachwii biełaruskija hazety: „B. Krynica" i „Chryścijanskaja Dumka". Sioleta zasnawaŭsia ŭ nas hurtok Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury i raspačaŭ enerhična swaju dziejnaść: atkryŭ bibliateku-čytalniu i pačaŭ ładzić lekcyi-referaty.

Nie spadabałasia heta ŭsio našamu probašču ks. Wołk-Karačeŭskamu i pačaŭ jon zmahańnie ŭ parachwii z biełaruščynaj endeckim sposabam. Spiarša ks. W.-Karačeŭski zmahaŭsia z bolš dziejnymi biełaruskimi adzinkami, jak heta było z J. Jarmałkowičam, a paśla raspačaŭ zmahańnie i z usimi — z usim biełaruskim rucham u parachwii. Ks. W.-K. nia stydajecca nazywać swaich parachwijan balšawikami, a biełaruskija arhanizacyi balšawickimi. Jon strašyć ludziej, kab nie naležali da hurtka Bieł. Instytutu Hasp. i Kultury, raŭnujučy jaho da byŭšych hurtkoŭ Hramady.

Tut mušu skazać, što z našych ludziej nichto da Hramady nie naležyŭ i što našy ludcy nia jość balšawikami dyj balšawikoŭ nia lubiać, a jość čyściusieńkija Biełarusy i wierajučyja kataliki. A toje, što ksiondz nia lubić Biełarusaŭ, dyk u nas usie ŭžo znajuć i na jaho ŭsialakija za heta kryki niezwaročywajuć nijakaj uwahi. Wiedama, kab ksiondz išoŭ razam z narodam, byłob kudy lepš i dla sprawy ahulnaj i dla sprawy katalickaha kaścioła. Ale, na žal, tak nia jość. U kancy mušu skazać, što ksiondz W.-Karačeŭski ruchu biełaruskaha ŭ nas nia spynie, a takoj swajej prociŭdziejnaściaj, tolki bolš zahartuje ludziej, kab trymalisia biełaruščyny macniej.

W. Paŭlukowič.

MOŁADŹ NA KIEPSKAJ DAROZIE.

Subotniki, Lidzkaha paw. U niadzielu 1 h. m. Subotnickija chłopcy (wiedama nia ŭsie) zadumali pabicca z chłapcami z susiedniaj wioski. Nu i pačali. U wyniku čaho byli mocna ranienyja, a ad adnaho chłapca adabrali hrošy. Hetym, jak wiedama, pacikawiłasia palicyja i bujany apynulisia až u sudździ śledčaha ŭ Lidzie. A sudździa za heta taksama pa haławie nia hładzić i sprawa pajšła ŭ sud.

Darahaja moładź, kiepskija hetakija pastupki, treba šukać lepšaj darohi. Kab znajści lepšuju darohu, treba kinuć pić harełku, treba čytać hazety, arhanizawacca ŭ kulturna-praświetnyja hurtki Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury i pracawać dziela dabra swajho i našaha biełaruskaha narodu.

B. S.

ZWARAČYWAJ, MOŁADŹ, Z BŁAHOJ DAROHI!

Hłybokaje, Dziśnienskaha paw. Nia tak daŭno ŭ adnu niadzielu Hłybockaja palicyja ad samaha rańnia była na „pahatowi", prociŭ tutejšych niekatarych chłapcoŭ — bujanaŭ, katoryja ŭ papiaredniuju niadzielu wiali ŭ miastečku bojku-wajnu.

Palicyja tych chłapcoŭ, jakija pryjmali ŭdzieł u bojcy, pačała ławić i sadzić u arešt. Chłopcy pačali spraciŭlacca i pačałosia tuzańnie. U kancy ŭsiožtaki chłopcy apynulisia pad klučom. U hetaj awantury paciarpieli i ničym niewinawatyja chłopcy, katorych tak-ža čamuści palicyja zahnała pad kluč, dzie siadzieli inšyja aryštawanyja. U arešcie chłapcom, jak jany chwalilisia, dobra „ŭsypali" prabywajučyja tam aryštawanyja.

Soramna robicca nam usim za takich bujanaŭ. Jak bačym, dyk i wiaźni z bujanami nie salidaryzawalisia, bačačy ich nizkija pastupki.

U abaronu hetych chłapcoŭ možna tolki adno skazać — čamu ŭłada pamieščania areštu nie pieraškodziła bojcy ŭ arešcie. Ale heta nia jość herojstwam hetych chłapcoŭ i ich nie apraŭdywaje. Pastupki ichnyja ich hańbiać.

Darahaja moładž, pakiń błahija nawyki i biarysia za lepšaje! Kab wyzbycca błahich nawykaŭ, čytaj swaje rodnyja biełaruskija hazety, arhanizujsia ŭ kulturna-praświetnyja hurtki Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury, wypisywaj swaju rodnuju hazetu dla biełuruskaj moładzi „Šlach Moładzi", a heta ŭsio pakaža Tabie šlach da lepšaha i abaronić Ciabie ad hańby.

Tur.

JOŚĆ WYRADKI I U NAS.

w. Maściany, paw. Swiancianski. Naša wioska naskroź biełaruskaja, wyklučna składajecca z biełaruskich sialan i pry hetym nacyjanalna świadomaja. Adnak i z pamiž nas znajšlisia wyradki, jakija čamuści jašče ličać siabie „palakami". Ličuć siabie „palakami" niekatoryja našyja dziaŭčaty i starajucca hawaryć usiudy pa polsku, choć ichnuju polskuju mowu nieiha nazwać polskaj, ale, prosta kažučy, niejkim žarhonam. Ale hetaha mała. Woś tyja t. zwanyja „palački" wiaduć siabie niemaralna. Jany swaim zachawańniem — błahi prykład dajuć našaj moładzi.

Usim dobra wiedama, što kali caławiek zbočyć u adnym, to paśla zdolny ŭsiudy rabić zbačeńni. Dyk pieraściarahaju našu moładź nia jści tej darohaj, jakoj iduć niekatoryja našy dziaŭčaty.

Wučany.

Praŭnyja parady.

K. Turonku:

Pytańnie: Pawodle planu našaj ziamli susied naš karystajecca ŭžo kala 80 hadoŭ kawałkam našaha paswiščа — bałota. Ci možam my adsudzić?

Adkaz: Kali Wy, abo Wašy dziady — baćki hety kawałak bałota addali susiedu na niejki čas i hety termin skončyŭsia nia bolš jak 10 hadoŭ tamu, dyk adsudzicie, a kali hetakich dahaworaŭ nia było, dyk ničoha nia zrobicie, bo zajšła daŭnaść.

Janu Borysu:

Ad Was piśmo atrymali i dajom woś taki adkaz:

U hetym hodzie treba Wam skončyć IV addzieł škoły. Tady budzicie mahčy pastupić u budaŭlanuju školu, u jakoj nia treba płacić ani za nawuku, ani za staławańnie.

Janu Kawalowu:

Pytańnie: Jak wyznačyć kurateliju nad majemaściaj zahinuŭšaha?

Adkaz: Zrabiŭšy ŭsie dakumenty ab zahinuŭšym i ab jaho majemaści, ab čym Wy wiedajecie, jak widać z Wašaha piśma, treba padać da prakurora pry Akružnym Sudzie z prośbaj wyznačeńnia kuratelii (apieki) nad majemaściaj zahinuŭšaha.

B. Sliskamu:

Pytańnie: U 1922 hodzie ja kupiŭ na kirmašy bankrat. U hetym hodzie 17. VII palicyja ad mianie čamuści hety bankrat adabrała. Što rabić, kab źwiarnuć swaju stratu abo bankrat?

Adkaz: Treba dawiedacca, na jakoj padstawie palicyja jaho zabrała. Kali zabrała, jak wajenny zdabytak, dyk reč horšaja, a kali jak čyjuś ułasnaść, dyk Wy da palicejskaha pratakołu dułučycie swaju zajawu, ad kaho kupili i skolki zapłacili i tady trebujcie ad taje asoby zwarotu Wam hrošaj. Kali-ž bankrat zabrany, jak wajenny zdabytak, treba ŭziać ad palicyi kwit ab adabrani jaho ad Was i padać u Sud tuju asobu, ad jakoj kupili, kab źwiarnuli Wam hrošy.

Naša pošta.

J. Kawalowu. Praŭnyja parady dajom.

Uł. Hmym. „B. K." wysyłajem Wam akuratna.

Ad. Karalu ŭ Francyi. „B. K." pasyłajem.

P. Rajčonku. Hrošy atrymali, dziakujem. Wysyłać možacie praz poštu na naš adras. „B. K." wychodzić akuratna.

K. Niaščasnamu. Prawasłaŭnaha malitwienika ŭ biełaruskaj mowie niama. Kataloh wyšle Wam kniharnia „Pahonia". Wierš Waš da druku nie padchodzie.

Pakryŭdžanamu. Karespandencyi atrymali, skarystajem.

St. B. Z prysłanych wiestak skarystajem.

K. T. u Brasłaŭi. Praŭnyja parady dajom.

Br. Ždańko. „B. K." wysyłajecca Wam akuratna, damahajciesia na pošcie.

Wučonamu. Z karespandencyi skarystajem, pišycie bolš.

Ihn. Naliwajko. Prośbu spoŭnili.

A. Kiškielu. „B. K. pasyłajem. Red „Stud. Dumki" znachodzicca ŭ Stud. Sajuzie, h. zn. Ludwisarskaja 1—19.

B. J. Piśmo atrymali, adkaz dajom u praŭnych paradach.

B. Anisimu. Hazetu pasyłajem Wam i Wašamu tawaryšu.

P. Kułaku. Prośbu spaŭniajem. „B. K." damahajciesia na pošcie.

Pakryŭdžanamu Marudzie. Z karespandencyi skarystajem.

Kutok śmiechu.

Pokazka ab sawieckim žyćci.

Pa świecie chodzić ciapier takaja pokazka ab žyćci ŭ Sawietach.

Św. Piotr chacieŭ dawiedacca, što tam robicca ŭ tych Sawietach. Doŭha dumaŭ, kaho-b tudy pasłać; urešcie nadumaŭsia pasłać Łuku.—Jon, kaža, caławiek bywały, piśmienny, užo padžyły, dyk usio daśledzić i padrabiazna raskaža.

Pajechaŭ św. Łuka ŭ Sawiety.

Prachodzić tydzień, druhi—niama Łuki. Urešcie na treci prychodzić telehrama: „Siadžu ŭ čeka—Łuka".

Zažuryŭsia św. Piotr. Škoda jamu Łuki. U čeka siadzieć horš jak u čyscy. Treba jaho ratawać. Dyk kliča św. Piotr Jllu i kaža: Ty jedź, ty maješ woz, jak što jakoje, dyk Łuku zabiareš z saboju i na chmary z wozam uciačeš...

Pajechaŭ Jlla. Niama ad Jlli wiestki tydzień, niama dwa, urešcie prychodzić telehrama: „Siadžu i ja — Jlja".

Św. Piotr až ruki załamaŭ.—Woś tabie i na—pasłaŭ wyručać Łuku, a ciapier i jon siadzić. Što rabić?

— Moža tudy pasłać Majsieja? Jon žyd, daść sabie radu ŭ Sawietach.

— Sapraŭdy dobraja dumka — rašyŭ św. Piotr i pasłaŭ tudy Majsieja.

Prachodzić tydzień, prachodziać dwa — niama nijakaj wiestki ad Majsieja. Pačakali j miesiac — taksama niama. Dumali, što i jaho pasadzili. Urešcie prychodzić telehrama „Žyŭ i zdaroŭ — kamisar Piatroŭ".

28.IX.1929—u subotu—28.IX.1929

spektakl-wiečaryna

Biełaruskaha Studenskaha Sajuzu ŭ zali Biełaruskaje Himnazii Wostrabramskaja 9

U prahramie:

I. „STRACHI ŽYĆCIA"—pjesa ŭ 3-ch aktach Fr. Alachnowiča;

II. „MICHAŁKA" — kamedyja ŭ 1 akcie Daleckich.

III. SKOKI da ranicy pad huki duchawoje arkiestry.

Bahaty bufet. Pačatak a hadz. 8 punktualna.

Urad B. S. S.

Redaktar Jan Paźniak. Bieł. Druk. im Fr. Skaryny. Wilnia, Zawalnaja № 6—10. Wydawiec Albin Stepowič